

Nr 83

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnads- och markfrågor inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(4:e avd.)

1:o) Uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Loen i Stockholm. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 64 (punkt 1, s. 2—4 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 12 mars 1965) föreslagit riksdagen att till Uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Loen i Stockholm för budgetåret 1965/66 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 8 500 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

I ett nyligen mellan statens markdelegation och delegerade för Stockholms stad träffat markavtal, vilket underställts riksdagen för godkännande, har kronan från staden bl. a. förvärvat huvuddelen av kvarteret Loen inom stadsdelen Nedre Norrmalm. Förvärvet av ifrågavarande tomtmark har skett med sikte på att där uppföra en förvaltningsbyggnad, vilken i första hand avses disponerad för att tillgodose överståthållarämbetets behov av nya administrationslokaler. Ämbetet skall sålunda senast den 1 november 1968 ha utrymt de nuvarande lokalerna i kvarteret Skansen vid Beridarebangatan, vilket tidigare med äganderätt överlätits till staden. I viss utsträckning räknar man med att i kvarteret Loen även kunna tillhandahålla utrymmen för annan statlig förvaltningsverksamhet. Allmänt kan konstateras, att ifrågavarande mark- och byggnadsprojekt ingår som ett led i planerna på att successivt skapa ett större statligt förvaltningscentrum inom Nedre Norrmalm. Vissa av de kringliggande fastigheterna är redan i kronans ägo, och den statliga markdelegationens förhandlingar fortsätter med sikte på ytterligare förvärv inom området.

Den planerade förvaltningsbyggnaden avses få karaktären av ett kontorshus i sju våningar jämte källarplan. Enligt de av byggnadsstyrelsen framlagda huvudhandlingarna för projektet förutsätts bottenvåningen utnyttjad för i huvudsak butiks- och restaurangverksamhet, medan administrationslokalerna skall inrymmas i övriga våningsplan. Våningsytorna beräknas därmed iordningställande av närmare 450 tjänsterum. Kostnaderna för projektet anges till 23,8 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964.

Vid min prövning av ärendet har jag funnit mig i allt väsentligt kunna godtaga de bedömningar och planlösningar, som ligger till grund för de av byggnadsstyrelsen upprättade huvudhandlingarna. Även de beräknade kostnaderna för projektet får anses acceptabla. Med hänsyn härtill förordar jag, att den ifrågavarande nybyggnaden kommer till utförande i huvudsaklig

överensstämmelse med det framlagda förslaget. Medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66 beräknar jag i likhet med styrelsen till 8,5 milj. kr. Jag tillstyrker alltså, att medelsanvisning sker med detta belopp för nästa budgetår.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må till *Uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Loen i Stockholm* för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 8 500 000 kr.

2:o) **Uppförande av förvaltningsbyggnader för telestyrelsen i Farsta.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 5—9) att medgiva att förvaltningsbyggnader må uppföras för televerket i Farsta i enlighet med vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet.

Genom beslut den 18 november 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med telestyrelsen och på grundval av ett av de båda myndigheterna upprättat byggnadsprogram utföra projektering fram till huvudhandlingar av ämbetslokaler för telestyrelsen i Farsta samt att därefter underställa ärendet Kungl. Maj:ts förnyade prövning.

Med skrivelse den 10 februari 1965 har *byggnadsstyrelsen* överlämnat i samråd med telestyrelsen upprättade huvudhandlingar för ifrågavarande förvaltningsbyggnader samt redovisat kostnaderna för projektet. Vidare har *telestyrelsen* i skrivelse den 15 februari 1965 hemställt om bemyndigande att för de under budgetåret 1965/66 uppkommande kostnaderna för projektet få taga i anspråk medel av investeringsanslaget Teleanläggningar m. m.

Departementschefen har anfört bl. a., att en successiv utbyggnad under senare år skett av telestyrelsens anläggningar i Farsta. Utbyggnaden har betingats av angelägenheten att få till stånd en långsiktig och samlad lösning av styrelsens lokalproblem, som blivit alltmer besvärande genom den kraftiga expansionen av verksamheten och en därav framtvungad spridning av denna på lokalerheter i olika delar av Stockholm.

Byggnadsstyrelsen har nu framlagt kostnadsberäknade huvudhandlingar avseende ett förvaltningsbyggnadskomplex för styrelsens centrala administration i Farsta. Enligt styrelsen bör de ifrågavarande förvaltningslokalerna inrymmas i ett antal kvadratiska trevåningars husblock, vilka uppförs på ett område, som genom Ågestavägen avskiljes från kvarteret Våldö, där telestyrelsens tidigare anläggningar är belägna. Byggnadskomplexet, som avses innefatta ca 1 000 tjänsterum jämte omfattande arkiv-, förråds- och serviceutrymmen, skall enligt planerna färdigställas under åren 1968—1970 med möjlighet till successiv inflyttning från förstnämnda år. Kostnaderna för projektet beräknas i prisläget den 1 juli 1964 till 75,1 milj. kr.

För egen del har departementschefen vid sina överväganden funnit sig i

allt väsentligt kunna godtaga en utformning och dimensionering av administrationskomplexet i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag. I fråga om dimensioneringen av kontorsutrymmena gäller, att komplexet inrymmer ganska betydande reserver. Departementschefen räknar med att minst 200 arbetsplatser skall kunna ställas till förfogande för tillgodoseende av annat statligt lokalbehov. Vad angår förrådsutrymmena har dessa fått en väsentligt större omfattning än vad som förutsatts i det ursprungliga byggnadsprogrammet. Utöver de ca 8 000 m² som angivits i detta har sålunda ytterligare ca 8 000 m² upptagits i huvudhandlingarna. Av denna sistnämnda tillkommande yta synes enligt departementschefen endast ca 2 500 m² böra godtagas. Vidare innefattar huvudhandlingarna ett specialskyddsrum, som är avsett för förvaring i ett krigs- eller beredskapsläge av dyrbar och svårersättlig tele- och radioteknisk utrustning och som är kostnadsberäknat till 3,3 milj. kr. Till utförande av nämnda skyddsrum bör enligt departementschefen ställning icke nu tagas. Härvidlag bör en utredning ske, som närmare belyser behovet av skyddsrum och de krav på ett sådant som ifrågavarande utrustning ställer. Även i fråga om den i huvudhandlingarna förutsatta viadukten över Agestavägen mellan tomten där administrationskomplexet avses förlagt och den s. k. laboratoriehustomten — vilken viadukt kostnadsberäknats till 1,7 milj. kr. — bör ytterligare utredning ske.

Totalkostnaden för administrationskomplexet har av byggnadsstyrelsen angivits till 75,1 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964. Av vad departementschefen anfört i det föregående följer att angivna kostnadsram i första hand bör nedräknas med hänsyn till de reducerade förrådsytorna eller med ca 2,5 milj. kr. Därutöver bör — i avvaktan på resultatet av nyssnämnda båda utredningar — kostnaderna för det berörda skyddsrummet och för viadukten frånräknas innebärande en ytterligare minskning med tillhoppa ca 5 milj. kr. Vid sådant förhållande skulle totalkostnaden bli avrundat 67,5 milj. kr. Medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66 beräknar departementschefen i likhet med byggnadsstyrelsen till 15 milj. kr., vilket belopp bör belasta investeringsanslaget Teleanläggningar m. m. Den för televerket i årets statsverksproposition beräknade investeringsramen för nästkommande budgetår torde böra vidgas med det angivna beloppet.

Slutligen erinrar departementschefen i sammanhanget om det särskilda intresse, som förevarande projekt har med hänsyn till den byggmetod som avses tillämpad. Avsikten är sålunda att i anslutning till ett inom byggnadsstyrelsen bedrivet utrednings- och utvecklingsarbete pröva en byggmetod, som innebär användning i stor utsträckning av industriellt förtillverkade byggelement.

Utskottet. Det framlagda förslaget rörande uppförande av ett förvaltningsbyggnadskomplex för telestyrelsens centrala administration i Farsta utgör ett led i den successiva utbyggnad av styrelsens anläggningar därstädes, som skett under senare år. Kontorsutrymmena har dimensionerats så, att minst

200 arbetsplatser beräknas kunna ställas till förfogande för tillgodoseende av annat statligt lokalbehov. I fråga om bl. a. förrådsutrymmena har departementschefen föreslagit viss begränsning i förhållande till byggnadsstyrelsens förslag. Totalkostnaden för komplexet har med beaktande härav beräknats till 67,5 milj. kr. Medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66 har angivits till 15 milj. kr., vilket belopp föreslås belasta investeringsanslaget Teleanläggningar m. m. Någon ökning av anslaget anser departementschefen icke erforderlig. Däremot bör investeringsramen för nästa budgetår höjas med sistnämnda belopp.

Utskottet finner den föreslagna utbyggnaden av televerkets anläggningar ändamålsenlig och tillstyrker därför densamma. Även utformningen och dimensioneringen av byggnaderna synes lämplig och föranleder därför ingen erinran från utskottets sida. Vad departementschefen anfört rörande finansieringen av projektet biträdades likaledes av utskottet. Under åberopande av det anförda hemställer utskottet sålunda,

att riksdagen må medgiva att förvaltningsbyggnader må uppföras för televerket i Farsta i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagit.

3:o) **Försäljning av viss mark i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 9) hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av järnvägsstyrelsen ingånget avtal avseende försäljning av tomten nr 10 i kvarteret Thor och ett område av stadsägan nr 336 i Uppsala.

4:o) **Försäljning av viss mark i Karlstad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 10) hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av järnvägsstyrelsen ingånget avtal avseende försäljning av tomten nr 1 i kvarteret Karlsvik i Karlstad.

5:o) **Vissa markbyten med Gävle stad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 10 och 11) hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av järnvägsstyrelsen ingånget avtal avseende överlåtelse och förvärv av vissa områden i Gävle.

6:o) **Försäljning av den vid Grönhögen på Öland belägna statliga fiskehamnen jämte tillhörande hamnområde.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 11 och 12) att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av sjöfartsstyrelsen ingånget avtal avseende försäljning av förevarande hamn jämte tillhörande hamnområde.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 6 år 1964 (punkt 38, s. 49) behandlade frågan om Grönhögens hamn och därvid icke fann anledning motsätta sig departementschefens förslag om förhandlingar rörande en eventuell överlåtelse av hamnen, har i förevarande sammanhang icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av sjöfartsstyrelsen ingånget avtal avseende försäljning av den vid Grönhögen på Öland belägna statliga fiskerhamnen jämte tillhörande hamnområde.

7:o) Försäljning av viss av Göta kanalbolag disponerad mark i Aska kommun i Östergötland. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 12—14) hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av Göta kanalbolag ingånget avtal avseende försäljning av kronoparken Fålehagen 1^a i Aska kommun i Östergötland.

Stockholm den 29 april 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Virgin, Rikard Svensson, Söderberg, Per Jacobsson, Mårtensson, Herbert Larsson, Hjorth, Åkerlund, Wååg, Nils-Eric Gustafsson, Harry Carlsson och Johan O'sson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Larsson i Hedenäset, Turesson, Nihlfors, fröken Olsson, herrar Johansson i Norrköping, Eskel, Blomkvist, Källstad och Jönsson i Arlöv.